

TALOUSARVIOALOITE 308/2012 vp

Määrärahan osoittaminen happamien sulfaattimaiden kartoituksen ja ehkäisemishjelman laatimiseen

Eduskunnalle

Happamista sulfaattimaista (HS-maista) vesistöihin joutuvat happamat ja metallipitoiset vedet ovat Suomen suurimpia vesiensuojeluongelmia. Kuvaavaa on, että HS-maista joutuu vesistöihin monta kertaa enemmän metalleja (alumiinia, kadmiumia, nikkeliä, sinkkiä ym.) kuin Suomen koko teollisuudesta yhteensä. Vesienhoidon toteutusohjelman 2010—2015 mukaan EU:n vesiputedirektiivin edellyttämää pintavesien hyvää tilaa vuoteen 2015 mennessä ei pystytä HS-maiden vaikutusten takia Länsi-Suomessa saavuttamaan tämän päivän toimenpiteillä.

Jääkauden jälkeen Suomen rannikkoalueet olivat meren peitossa, ja alkaen n. 8 000 vuotta sitten on meren pohjalla syntynyt rikki-pitoista sulfidisavea, joka maankohoamisen myötä on nousut merestä ja jota käytetään tänä päivänä pitkälti maataloustarkoituksiin. Kun rannikolla maa- ja metsätalouden kuivatuksen, ruoppausten ja rakennustöiden yhteydessä rikki-pitoinen maa (musta savi) joutuu pohjaveden pinnan yläpuolelle, muodostuu maaperässä rikkihappoa, joka vuorostaan liuottaa metalleja. Maa muuttuu happamaksi sulfaattimaaksi tai alunamaaksi. Happamuus ja metallit huuhtoutuvat sateiden yhteydessä vesistöihin aiheuttaen laajoja vahinkoja, kuten kalojen massakuolemia ja vahingoittuneita tai täysin elottomia jokia suistoineen. Suomessa on HS-maita arviolta jopa 300 000 hehtaaria lähinnä Turun ja Oulun välisellä alueella. Sisämaahan ne ulottuvat n. 80 m:n korkeudelle, esim. Sei-

näjoen seudulle. Euroopassa HS-maita on Suomessa ja jonkin verran Ruotsissa.

Hyvin kuivan kesän sekä sateisen syksyn 2006 jälkeen happamilta sulfaattimailta tulleet metallit ja happamuus aiheuttivat laajoja kalakuolemia mm. Kyrönjoella, Luodon-Öjanjärvellä, Ähtävänjoella, Perhonjoella ja Siikajoella. Ongelmat ovat olleet tiedossa kauan, mutta talven 2006—2007 tapahtumien jälkeen ja EU:n vesiputedirektiivin velvoitteiden takia ovat toimenpiteet haittojen vähentämiseksi lisääntyneet.

Vesiensuojelun keskeisiksi ohjaukskeinoiksi on nostettu tiedotus ja neuvonta happamista sulfaattimaista (HS-maista) kaikilla sektoreilla, kartoitus happamista sulfaattimaista ja näiden maiden aiheuttamista kuormitusriskeistä vuoteen 2015 mennessä, kustannustehokkaiden menetelmien käyttöönotto ja kehittäminen haittojen vähentämiseksi, vesiensuojelutoimenpiteiden sisällyttäminen maatalouden, metsätalouden ja kuivatuksen tukijärjestelmiin, HS-maiden huomioon ottaminen maankäytössä sekä lainsäädännölliset muutokset ja täydennykset. Valtioneuvoston päätöksen mukaan toimenpiteet voidaan sisällyttää maatalouden ympäristö- tai investointitukiin.

Maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön laatimassa kansallisessa strategiassa "Happamien sulfaattimaiden aiheuttamien haittojen vähentämisen suuntaviivat vuoteen 2020" sekä valtioneuvoston 17.2.2011 hyväksymässä vesienhoidon toteutusohjelmassa 2010—2015 todetaan, että on ensiarvoisen tärkeää kartoittaa

HS-maiden sijaintia, syvyyttä ja laatua. HS-maiden tarkempi yhtenäinen kartoitus on hyvin kii-reellistä, jotta happamuuden ehkäisemisen ja tor-junnan suunnittelu ja toteutus on mahdollisim-man tehokasta. Kartoitukseen on varattava riittä-vä rahoitus.

Valtioneuvoston päätöksestä 10.12.2009 ve-sienhoitosuunnitelmista selviää, että happamien sulfaattimaiden haittojen torjunnan ja ehkäisemi-sen vuosikustannukset ovat yhteensä noin 25 miljoonaa euroa vuodessa. ja että vesienhoito-suunnitelmissa esitettyjen toimenpiteiden toteu-tukseen tarvitaan valtion lisärahoitusta. On erit-

täin tärkeää, että tämä priorisointi, joka vaatii monivuotisen perusrahoituksen, näkyy talousar-viossa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2013 talousarvioon momentille 30.50.20 lisäyksenä 500 000 euroa happamien sulfaattimaiden kartoitukseen, ehkäisy- ja torjuntamenetelmien kehittämiseen sekä ympäristöhaittojen ehkäisemisoh-jelman laatimiseen.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2012

Mats Nylund /r
Peter Östman /kd